Handlingsplaner 2026-2029

Jönköpings läns regionala livsmedelsstrategi



Region Jönköpings län

Länsstyrelsen Jönköpings län

Handlingsplaner 2026-2029

Jönköpings läns regionala livsmedelsstrategi

Den regionala livsmedelsstrategin i Jönköpings län antogs 2018 och ett år senare inleddes arbetet med att ta fram handlingsplaner för strategins fem fokusområden. Tillsammans med kommunala och regionala aktörer har Länsstyrelsen i Jönköpings län och Region Jönköpings län skapat engagemang och bäddat för nya samverkansformer som ger förutsättningar för en ökad, konkurrenskraftig och mer robust livsmedelsproduktion i Jönköpings län, vilket ligger i linje med strategins målsättning för 2030.

Omvärlden har dock förändrats sen både den regionala och den nationella livsmedelsstrategin togs fram och 2025 beslutade regeringen om uppdateringar av den nationella livsmedelsstrategin till en 2.0 version. Uppdateringen avser kraftsamla inom följande tre fokusområden: ökad robusthet i livsmedelskedjan, exportfrämjande samt svensk kvalitet och gastronomi.

Uppdateringarna i den nationella Livsmedelsstrategin 2.0 tillsammans med medskick och inspel från en konferens med aktörer inom länets livsmedelkedja under oktober 2025, har nu inarbetats i uppdateringarna av handlingsplanerna för 2026-2029 i Jönköpings regionala livsmedelsstrategi. I handlingsplanerna för 2026-2029 har fokus lagts på att konkretisera den regionala strategins långsiktiga målsättningar utifrån de behov och utmaningar som identifierats. Ett av fokusområdena har också breddats och bytt namn, Självförsörjning benämns sen 2023 som Ökad försörjningsförmåga.

I länet finns ett flertal aktörer inom både offentlig och kommunal sektor, branschorganisationer, producenter och enskilda livsmedelsföretagare, som driver projekt och är engagerade i pågående satsningar med koppling till strategins olika fokusområden. Handlingsplanerna är ett gemensamt dokument och tänkt att fungera som ett verktyg för att uppnå målen om en hållbar och ökad produktion av mat i länet som samtidigt leder till fler jobb och tillväxt. Vid varje fokusområde finns en “aktivitetsmeny” som är tänkt att ge inspiration till alla som vill vara med och bidra till strategins målsättningar. Ambitionen är att hitta synergieffekter och tillsammans skapa värde för den regionala livsmedelskedjans utveckling och bidra till att uppnå målen både i den regionala och nationella livsmedelsstrategin. I slutet av varje år utvärderar Länsstyrelsen i Jönköpings län och Region Jönköpings län årets insatser och uppnådda resultat. Indikatorer rapporteras in och kommande års aktiviteter planeras in tillsammans med andra parter.

Innehåll

HANDLINGSPLANER 2026-2029 2

Jönköpings läns regionala livsmedelsstrategi 2

PRODUKTION 4

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Produktion 4

INNOVATION 5

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Innovation 5

GÖRA AFFÄRER 6

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Göra affärer 6

ATTITYDER 7

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Attityder 7

ÖKAD FÖRSÖRJNINGSFÖRMÅGA 8

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Ökad försörjningsförmåga 8

Produktion



Handlingsplanen för fokusområde produktion syftar till att öka och bredda produktionen av mat i länet, samtidigt som vi säkerställer en ökad lönsamhet och konkurrenskraft och robust livsmedelsförsörjning i Jönköpings län. Målbilden 2030 är en ökad och hållbar livsmedelsproduktion[1] och att länets livsmedelsföretag producerar mat av hög kvalitet.

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Produktion

Vi ska:

- Synliggöra länets producenter och livsmedelsförädlingsföretag för både privata och offentliga upphandlare
- Bidra till ett ökat samarbete samt erfarenhets- och kompetensutbyte mellan de aktörer som arbetar med mat och livsmedelsfrågor inom privat och offentlig sektor
- Skapa förutsättningar för länets livsmedelsproducenter att anpassa sig till marknadsstörningar och klimatförändringar
- Tillgängliggöra och sprida information till aktörer i den regionala livsmedels-kedjan om finansierings- och utvecklingsmöjligheter av idéer och projekt
- Uppmuntra till energi- och resurseffektivitet och en ökad produktion av klimatsmart och närproducerad energi
- Utveckla strukturer för kunskapsöverföring och företagsmatchning som underlättar ägarskiften och generationsväxlingar inom livsmedelsbranschen, samt lyfta livsmedelskedjan som en framtidsbransch

Aktivitetsmeny:

- Insatser för att öka attraktiviteten för yrken inom gröna näringar, med särskild stöttning till unga och nyetablerade företag
- Informera om mervärdet kring mat från Sverige och Småland
- Regelbundna träffar och branschdialoger för att fånga upp behov, samarbetsmöjligheter och kompetensförsörjningsbehov
- Kompetensutvecklingsinsatser inom klimatanpassning och beredskap för livsmedelsföretag
- Sprida information om möjliga stöd och projektmedel
- Kartläggning av befintlig energiproduktion i länet och utreda möjligheten att ta vara på restflöden inom livsmedelskedjan

[1] Hållbar produktion definieras i den regionala livsmedelsstrategin som ”miljöanpassad och resurseffektiv, där påverkan på miljön har en så låg belastning av både nuvarande och kommande generationer kan fortsätta producera svensk mat. Se vidare s.20 i strategidokumentet.

Innovation



Handlingsplanen för fokusområdet innovation syftar till att möjliggöra för nya affärsidéer och innovationer, att stärka länets innovationsklimat och skapa en plats där det är enkelt att förverkliga och kommersialisera idéer. Målet är att skapa en marknads- och exportinriktad livsmedelsproduktion i världsklass och göra Jönköpings län till en av Sveriges mest innovativa matregion.

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Innovation

Vi ska:

- Utreda företagens behov och identifiera platser för test och produktutveckling - "köksverkstad" för produktutveckling och ökad förädling
- Utforska möjligheterna för enkla stöd och bidrag för mindre livsmedelsföretag som vill testa hållbarhetsinnovationer
- Möjliggöra för idéutveckling och branschsamverkan för nya affärs- och exportmöjligheter kopplade till mat, dryck och upplevelser från länet
- Skapa förutsättningar för högre förädlingsgrad av länets egna råvaror och positionera svensk mat som en innovationsarena
- Sprida kunskap och främja ökad användning av restflöden genom samverkan mellan branscher, företag och offentlig sektor

Aktivitetsmeny:

- Arrangera innovationstävlingar "innovation races" i partnerskap på olika platser i länet
- Etablera eller förmedla platser i länet som kan fungera som köksverkstäder/resurshubbar för samarbete och praktiska experiment
- Utbildningar, dialog- och inspirationsträffar på temat innovation i livsmedelskedjan, branschsamverkan och export
- Inspirera konsumenter, upphandlare och grossister att testa nya typer av livsmedel som produceras och förädlas i länet
- Arrangera matmingel, provsmakningar och inspirationsstudieresor för att lyfta innovationer och mathantverk från länet och Sverige.

Göra affärer



Handlingsplanen för fokusområdet Göra affärer handlar om att både stärka befintliga och bygga upp nya kontaktnät i hela livsmedelskedjan i länet. Det handlar också om att sprida kunskap om och uppmuntra fler delar av livsmedelskedjan att välja svensk och regional mat. Målet är att skapa förutsättningar för lönsamma affärer genom att stimulera till hållbara affärsmodeller, distributionskanaler och nya marknader både i och utanför Sverige.

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Göra affärer

Vi ska:

- Möjliggöra för fler att starta, driva och utveckla hållbara och robusta livsmedelsföretag
- Synliggöra producenter och öka kunskapen bland restauranger, butiker och offentlig sektor om råvaror från Småland och dess mervärden
- Stärka samarbetet inom hela livsmedelskedjan kring distributionslösningar som möjliggör för mindre producenter och förädlare att bli leverantörer till offentlig sektor
- Utreda styrkor och möjligheter kring export kopplat till produkter från länet

Aktivitetsmeny:

- Lokala livsmedelsträffar i varje kommun – mingel, dialog, och provsmakning av lokala råvaror som skapar nya samarbeten och affärsrelationer
- Studiebesök för kommunernas kostchefer, upphandlare och politiker till lokala gårdar och förädlingsföretag
- Skapa och stärka lokala nätverk för gröna näringar, till exempel genom att inkludera gröna näringar i lokala näringslivsråd och näringslivsträffar
- Möjliggöra för ökad måltidsturism i länet och arbeta för att lyfta regionala mervärden
- Arrangera kurser, seminarier och träffar specifikt framtagna för livsmedelsföretag som är intresserade av att exporthandel

Attityder



Handlingsplanen för fokusområdet Attityder tar sikte på konsumtionsmönster, bemötande och förändringsvilja. Arbetet handlar om att öka intresset för svensk och regional mat och dess mervärden. Målet är att samtliga aktörer i livsmedelskedjan gör medvetna och kunskapsbaserade val som leder till ökad tillväxt och lönsamhet, god folkhälsa och skapar miljömässiga vinster.

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Attityder

Vi ska:

- Öka kunskapen hos konsumenter om var och hur mat och dryck produceras i Jönköpings län
- Förmedla mervärden kring hälsosam svensk och regionalt producerad mat och dryck till alla länsinvånare samt verka för att minska de socio-ekonomiska klyftorna
- Inspirera aktörer i livsmedelskedjan och konsumenter att välja svenska och i synnerhet regional mat i säsong
- Lyfta fram och öka stoltheten kring småländsk gastronomi och mathantverk från länet
- Arbeta för ökad förståelse hos myndigheter, kommuner och personer som arbetar med tillsyn om hur regler och villkor påverkar livsmedelsföretag

Aktivitetsmeny:

- Sprida kunskap och information om mervärdena med svenskproducerad och i synnerhet mat från länet, genom utbildningar, matmingel eller studiebesök
- Synliggöra livsmedelsföretag i länet, till exempel genom att arrangera matrundor som kopplar ihop mathanverk, gastronomi och besöksnäring
- Utbildningsinsatser med särskilt fokus på hälsosamma och hållbara matvanor, för alla åldrar och socioekonomiska grupper
- Kompetensutvecklingsinsatser på temat gastronomi, mathantverk och marknadsföring för producenter och förädlingsföretag, till exempel studiebesök och kurser
- Fortsätta arbetet med forum för samtal med tillsynsmyndigheter och kontrollorgan för en bättre samsyn kring hur regler och villkor påverkar livsmedelsföretagare och hur vi kan förenkla genom gott bemötande och god service
- Aktiviteter anpassade för barn och unga som syftar till att öka kunskapen om hur mat produceras samt inspirerar till att äta hållbart och hälsosamt

Ökad försörjningsförmåga



Handlingsplanen för fokusområdet Ökad försörjningsförmåga syftar till att skapa förutsättningar för länets livsmedelsproducenter att producera mat även under samhällsstörningar. Det handlar också om att bredda produktionen och hitta nya produktionsmöjligheter i länet samt att stötta samhällsviktiga aktörer i deras beredskapsarbete. Målet är att länets livsmedelsförsörjning är tryggad vid en kris genom ökad självförsörjningsgrad, minskat beroende av insatsvaror och stärkt beredskap.

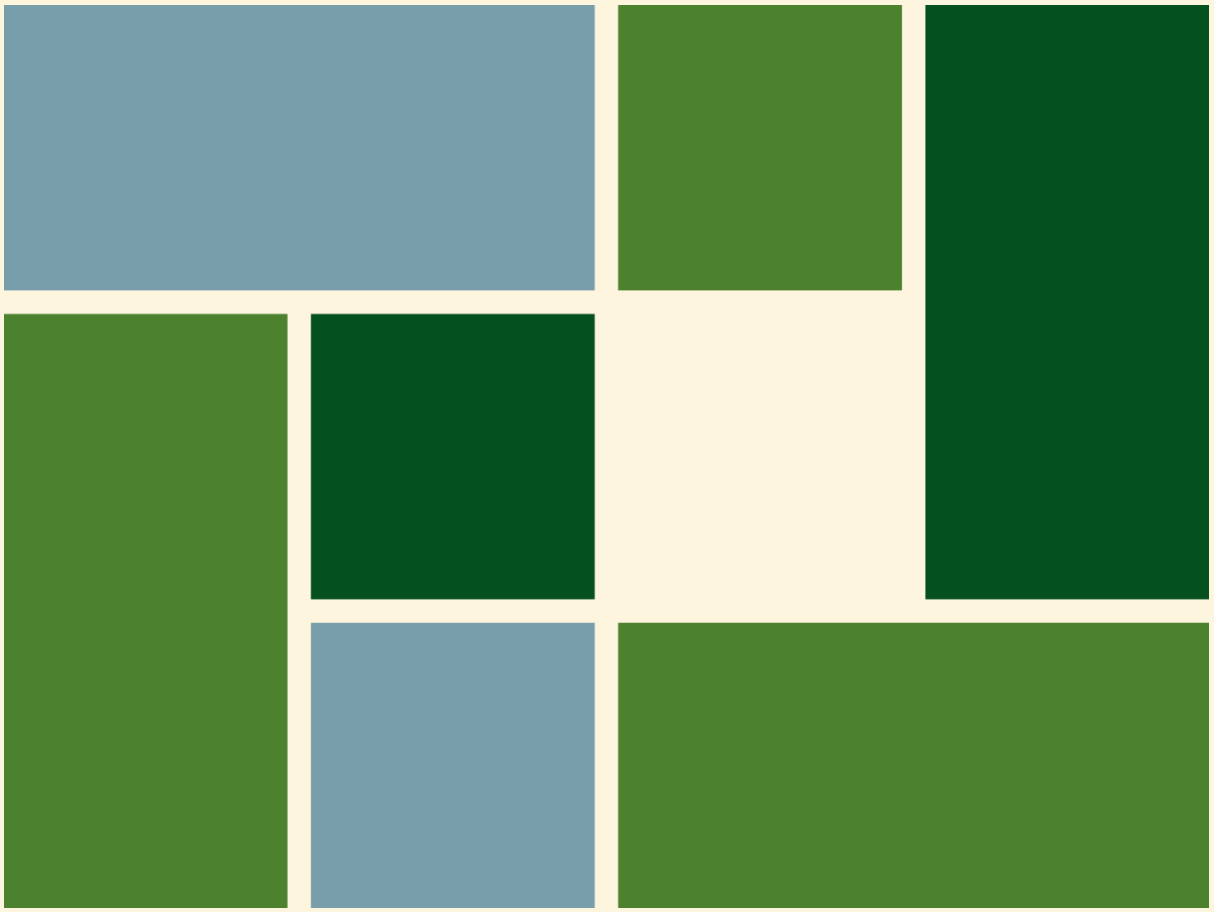
På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Ökad försörjningsförmåga

Vi ska:

- Sprida kunskap om möjligheterna att få in mer svenska och regionalt producerade livsmedel via offentlig upphandling och uppmuntra konsumenter att välja svensk och regionalt producerad mat i säsong
- Öka kunskapen om insatsmedlens betydelse för livsmedelsproduktionen
- Stötta och uppmuntra företag och kommunala måltidsverksamheter i arbetet med att ta fram planer för tryggad produktion och livsmedelsförsörjning
- Uppmärksamma och öka kunskapen om jordbruksmarkens värde för tryggad livsmedelsförsörjning
- Uppmuntra till samarbeten och investeringar som bidrar till länets försörjningsförmåga

Aktivitetsmeny:

- Informationsinsatser på temat beredskap och tryggad livsmedelsförsörjning riktade mot offentliga såväl som privata aktörer, politiker och konsumenter
- Uppmuntra privat-offentliga samarbeten och investeringar, till exempel inom livsmedelsdistribution eller energiförsörjning
- Aktiviteter för en ökad och robust energiförsörjning - till exempel kompetensutveckling för företag om energigemenskaper, biogas mm.
- Arrangera utbildningar eller “skrivarstugor” på temat beredskap för olika målgrupper. Till exempel om hur man tar fram en beredskapsplan för sin verksamhet
- Ökat stöd gentemot länets kommuner och offentliga måltidsverksamheter inom insatser kopplat till beredskap och livsmedelsförsörjning



Region Jönköpings län

Länsstyrelsen Jönköpings län